Oświadczenie złożone
przez senatora Adama Szejnfelda
w dniu 2 listopada 2026 r.

Oświadczenie skierowane do ministra sprawiedliwości, prokuratora generalnego Waldemara Żurka

Szanowny Panie Ministrze!

W ostatnich latach szczególnego znaczenia nabiera edukacja prawna dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania hejtowi, przemocy słownej oraz agresji w przestrzeni internetowej i publicznej. Zjawiska te wymagają nie tylko odpowiedniej reakcji, gdy dochodzi do naruszenia prawa, lecz także systematycznych działań edukacyjnych, które pozwolą młodym ludziom zrozumieć konsekwencje własnych zachowań, a zarazem uwrażliwią ich na krzywdę drugiego człowieka.

Chciałbym wyrazić uznanie dla Prokuratury Okręgowej w Sosnowcu za podjęcie inicjatywy edukacyjnej skierowanej do uczniów szkół z terenu właściwości tej jednostki. Przedsięwzięcie zakłada zaangażowanie prokuratorów w bezpośrednie spotkania z młodzieżą, podczas których omawiane są m.in. granice wolności wypowiedzi, odpowiedzialność prawna za znieważenie, zniesławienie, kierowanie gróźb karalnych czy uporczywe nękanie, również za pośrednictwem internetu i mediów społecznościowych. Istotnym elementem inicjatywy jest także przekazanie uczniom wiedzy o sposobach reagowania na przemoc słowną, możliwościach uzyskania pomocy oraz prawidłowym zabezpieczaniu materiałów mogących stanowić dowody naruszenia prawa.

Na szczególne podkreślenie zasługuje możliwość bezpośredniej rozmowy z przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości. Spotkanie z prokuratorem, a w odpowiedniej formule również z sędzią, pozwala młodym ludziom poznać praktyczny wymiar stosowania prawa, zrozumieć jego znaczenie w codziennym życiu i skonfrontować własne wyobrażenia z rzeczywistymi konsekwencjami określonych zachowań. Edukacja prowadzona w formie otwartego dialogu, opartego na przykładach i pytaniach uczniów, może być cennym uzupełnieniem działań realizowanych w szkołach.

Należy przy tym pamiętać, że skutki hejtu i cyberprzemocy nie ograniczają się do pojedynczego wpisu czy komentarza w sieci. Może dochodzić do długotrwałego poczucia krzywdy, naruszenia dobrego imienia i prywatności, a także poważnych konsekwencji zarówno społecznych, jak i osobistych. Również sprawca, w tym przypadku młody człowiek, może ponosić konsekwencje prawne i życiowe, które będą miały wpływ na jego dalszą edukację, relacje z najbliższymi i przyszłość. Z tego względu niezbędne jest kształtowanie odpowiedzialności za słowo, szacunku dla innych oraz świadomości, że aktywność w przestrzeni cyfrowej nie pozostaje poza granicami prawa.

Inicjatywa podjęta przez Prokuraturę Okręgową w Sosnowcu może stać się świetnym punktem wyjścia do szerszych działań na poziomie krajowym. W mojej ocenie warto rozważyć stworzenie ogólnopolskiego, cyklicznego programu edukacyjnego skierowanego do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, realizowanego we współpracy z jednostkami prokuratury, sądami oraz placówkami oświatowymi. Program taki umożliwiłby upowszechnienie wiedzy prawnej, zwiększenie świadomości młodych ludzi oraz promowanie postaw opartych na odpowiedzialności, empatii i poszanowaniu godności drugiego człowieka. Co ważne, bardzo dobrym pomysłem było spotkanie młodzieży i pogadanka w prokuraturze, a nie w szkole. To zupełnie zmienia nastawienie uczniów, a więc i zainteresowanie, wtedy nie jest to bowiem „tylko" kolejna lekcja czy kolejna pogawędka, którą trzeba „odbębnić". Wyjście ze szkoły do prokuratury jest już samo w sobie ciekawym przeżyciem, a jak do tego można zapoznać się z ciekawymi informacjami, które zmieniają postrzeganie systemu wartości, to moim zdaniem pozytywny efekt w postaci osiągniecia celu jest bardzo prawdopodobny.

Szanowny Panie Ministrze, dobry przykład zainicjowany przez prokuraturę w Sosnowcu nie powinien pozostać wyjątkiem o charakterze lokalnym, lecz powinien stać się inspiracją do działania systemowego. Co więcej, edukacja prawna młodych ludzi nie może zależeć wyłącznie od inicjatywy pojedynczych jednostek i zaangażowania poszczególnych osób. Potrzebne są skoordynowane systemowe i kompleksowe działania, które zapewnią uczniom równy dostęp do rzetelnej wiedzy o prawie, odpowiedzialności za własne zachowania oraz konsekwencjach przemocy słownej i działań podejmowanych w przestrzeni cyfrowej. Współpraca prokuratury, sądów i szkół może przyczynić się do budowania pokolenia, które zna swoje prawa, rozumie obowiązki, potrafi korzystać z wolności słowa w sposób odpowiedzialny, z poszanowaniem godności drugiego człowieka, a jednocześnie rozumie i respektuje granice tej wolności.

W związku z powyższym apeluję o rozważenie upowszechnienia dobrych praktyk i przekształcenia lokalnych inicjatyw w trwały ogólnopolski program edukacyjny.

Z poważaniem
Adam Szejnfeld
senator RP